



VESTNIK

ORGANOV ZA CENE

Letnik VI.

Ljubljana, dne 24. decembra 1951.

Št. 26

VSEBINA

	Stran		Stran
Tolmačenja novih predpisov o cenah	129	Zaračunavanje zamudnih obresti za več zneskov hkrati	131
Tržni dobiček in razlike pri cenah	130	Vprašanja in odgovori	132
Poslovanje uprav (odsekov) za cene in izvajanje predpisov o taksah	131		

Tolmačenja novih predpisov o cenah

1. Vplačilo tržnega dobička po predpisih odredbe o obračunu in vplačilo tržnega dobička, ki nastane zaradi prostega oblikovanja prodajnih cen za obrtniške izdelke in obrtniška dela

Uprava za cene pri Ministrstvu za finance FLRJ je dala z okrožnico št. 3418 z dne 14. XII. 1951 tole pojasnilo:

Zaradi pravilne in enake uporabe predpisov odločbe o obračunu in vplačilo tržnega dobička, ki nastane zaradi prostega oblikovanja prodajnih cen za obrtniške izdelke in obrtniška dela (Uradni list FLRJ št. 54/51), dajemo tale pojasnila:

1. Za obračun in vplačilo razlike, navedene v 1. točki pod a) odredbe, je treba upoštevati samo reprodukcijski material, to je samo tisti material, ki je bil v kalkulacijah izkazan kot material za izdelavo. Za druge vrste materiala (režijski, pogonski, orodje in podobno) ni treba delati obračuna niti opraviti vplačila omenjene razlike niti jih izkazovati v predpisanem obrazcu.

2. Za material iz panoge 124 — tekstilna industrija, za kateri so bili predpisani faktorji v navodilu št. 8812 z dne 26. VI. 1951 (Modra brošura Sveta za blagovni promet vlade FLRJ), pozneje pa so bili ti faktorji ukinjeni, ni treba delati obračuna in vplačila razlike na podlagi prejšnjih (to je ukinjenih) faktorjev (Uradni list FLRJ št. 47/51), ampak na podlagi tistih cen, po katerih so obrtni obrati, zadruga in delavnice nabavljale ali pa so mogli navedljati zadevni material sredi meseca decembra 1951. Če pa se niti na ta način ne more zanesljivo ugotoviti nova nabavna cena v prosti prodaji za tak material, je treba za obračun razlike vzeti tisto ceno, ki se dobi z uporabo prejšnjega (to je ukinjenega) faktorja, zmanjšano za 25%.

3. Za tisti material, za kateri v navodilu št. 8812 z dne 26. VI. 1951 sploh niso bili določeni nikakršni faktorji, je treba obračun in vplačilo razlike izvršiti na podlagi tistih cen, ki se dobijo z uporabo faktorja, ki je bil za zadevni material določen v odločbi o oblikovanju višjih enotnih (komercialnih) cen (Uradni list FLRJ št. 9/51); to pomeni, da se ne vnaša v obrazec niti se ne dela obračun niti se opravi vplačilo razlike za tiste količine takega materiala, ki je bil nabavljen po višjih enotnih (komercialnih) cenah oziroma po cenah, dražjih od teh, to je višjih enotnih (komercialnih) cen.

Če pa za nek reprodukcijski material niso bili določeni faktorji niti v navodilu št. 8812/51 niti v omenjeni odločbi iz Uradnega lista FLRJ št. 9/51 (n. pr. za sladkor in drugi material iz panoge 127 — prehranbena industrija), se obračun in vplačilo izvrši na podlagi tistih cen, po katerih so obrtni obrati, zadruga in delavnice nabavljali oziroma mogli nabavljati zadevni material sredi meseca decembra 1951.

4. Čevlarsko-opančarski obrtniški obrati, zadruga in delavnice opravljajo obračun in vplačilo razlike za tisti reprodukcijski material, ki izhaja iz panoge 125 — industrija usnja — na podlagi tistih cen, ki se dobijo z uporabo faktorjev za zadevni material iz odločbe v Uradnem listu FLRJ št. 9/51, to pomeni, da ne bodo vnašali v obrazec niti delali obračuna niti izvršili vplačila razlik za tiste količine reprodukcijskega materiala iz panoge 125, ki je bil nabavljen po višjih enotnih (komercialnih) cenah oziroma po cenah, dražjih

od teh, višjih enotnih (komercialnih) cen. Če so prodajne cene njihovih izdelkov in del, dosežene po 1. novembru 1951, večje od njihovih individualnih proizvodnih cen (v katerih so zaračunan: tudi zneski, navedeni v 9. točki pod a) in b) odločbe oziroma v katerih so zaračunana ustrezna povišanja plač), obračunavajo in vplačujejo čevlarsko-opančarski obrtni obrati, zadruga in delavnice, izjemno od razpisa tega Ministrstva št. 21923 z dne 13. XI. 1951 (ta razpis je bil objavljen v Finančnem zborniku št. 36/51 na strani 510), še nadalje razliko med prodajnimi cenami in individualnimi proizvodnimi cenami kot tržni dobiček, in sicer za vse tiste izdelke in dela, ki jih izvršijo do 1. januarja 1952.

5. Državni obrtni obrati in delavnice iz 9. točke odredbe, ki pred 1. novembrom 1951 v cenah svojih izdelkov oziroma del niso imeli obseženega tržnega dobička — delajo obračun in izvršijo izplačilo zneskov, navedenih v 9. točki pod a) in b) odredbe, namesto od 1. novembra 1951, začeti s 16. decembrom 1951.

Obrati in delavnice iz predhodnega odstavka, ki so imeli v cenah svojih izdelkov oziroma del obsežen tržni dobiček, pa le-ta ni zadostoval za kritje obračunanega zneska iz 9. točke pod a) in b) odredbe, napravijo obračun in vplačilo teh zneskov tudi začeti s 16. decembrom 1951, in sicer tako, da vplačujejo po veljavnih predpisih tržni dobiček, vsebovan v cenah njihovih izdelkov oziroma del, za vse tiste količine izdelkov oziroma del, ki so jih prodali oziroma opravili v času od 1. novembra do 15. decembra 1951.

6. Roki za obračun in vplačilo tržnega dobička, predvideni pri 5., 7. in 8. točki odredbe, se podaljšajo do 25. decembra 1951.

Štev. 320—1410—1951

Ljubljana, dne 20. decembra 1951.

Iz Uprave za cene pri
Ministrstvu za finance LRS

2. Odkupna cena za riž

Svet za blagovni promet vlade FLRJ je z odredbo št. 15824 z dne 24. XI. 1951 glede odkupne cene za riž v gospodarskem letu 1951/52, ki ga dobavljajo državna kmetijska posestva, določil tole:

1. Za tiste količine riža v gospodarskem letu 1951/52, ki ga državna kmetijska posestva dobavljajo po odkupnem planu, se bodo izplačevale odkupne cene le v dinarjih brez bonov, določenih za odkup, in sicer v znesku, ki obsega določeno odkupno ceno v dinarjih in vrednost odkupnih bonov, t. j. 4571.— din za 100 kg.

2. Za drugo, t. j. za način dobave, kakovost, bonifacije itd. pa veljajo predpisi odredbe o odkupnih cenah za riž v gospodarskem letu 1951/52 (Uradni list FLRJ št. 38 z dne 22. VIII. 1951).

3. Ta odredba velja takoj.

Št. 320—236/258.

Ljubljana, dne 15. decembra 1951.

Iz Uprave za cene pri
Ministrstvu za finance LRS

Poučni članki

TRŽNI DOBIČEK IN RAZLIKE PRI CENAH

Pri zavezancih tržnega dobička se pojavlja često negotovost, na katere račune pri Narodni banki je treba vplačati to akumulacijo. Zaradi raztresenosti predpisov o obračunavanju in vplačevanju tržnega dobička in razlik pri cenah, k se obravnavajo skupaj s tržnim dobičkom v raznih številkah Uradnega lista, izgubijo uslužbeni pri podjetjih potreben pregled o gradivu. Posledica tega pa je, da se predpisi o tržnem dobičku in razlikah pri ceni ne uporabljajo pravilno in da se pogostokrat tudi napačno tolmačijo. Posebno se delajo napake pri vplačevanju tržnega dobička na ustrezne račune. Ker je od pravilne uporabe posameznih računov odvisno pravilno kanaliziranje tega dohodka v proračun in v razne sklade, ne bo odveč, če podamo splošen pregled vseh računov, na katere je treba odvajati tržni dobiček in razlike pri cenah, ki jih obravnavajo razne odredbe, objavljene v službenih izdajah Uradnega lista, in razne okrožnice internega značaja.

Tržni dobiček, ki ga dosegajo proizvajalna podjetja in trgovsko omrežje.

Proizvajalna podjetja in podjetja trgovskega omrežja vplačujejo tržni dobiček na te račune:

Račun 800437 — »Tržni dobiček od podjetij v gospodarski upravi zveznih organov«.

Račun 800137 — »Tržni dobiček od podjetij v gospodarski upravi republiških organov«.

Račun 800437 — »Tržni dobiček od podjetij v gospodarski upravi okrajnih ali krajevnih ljudskih odborov«.

Račun 800537 — »Tržni dobiček od podjetij v gospodarski upravi mestnih (rajonskih) ljudskih odborov«.

Proizvajalna podjetja, ki proizvajajo in prodajajo v prosti prodaji blago široke potrošnje po enotnih prodajnih cenah, odvajajo tržni dobiček na te račune:

Račun 800011 — »Tržni dobiček od prodaje tobaka, cigaret in vžigalice«.

Račun 800111 — »Tržni dobiček od prodaje soli«.

Račun 800211 — »Tržni dobiček od prodaje petroleja«.

Račun 800311 — »Tržni dobiček od prodaje drugega blaga po enotnih prodajnih cenah«. Na ta račun se odvaja tržni dobiček od prodaje saharina, paketov za novorojenčke in od takega blaga, ki ima enotno prodajno ceno, ni pa imenovano v prvih treh računih.

Trgovsko omrežje ne odvaja na te račune tržnega dobička.

Proizvajalna podjetja, ki izdelujejo in prodajajo v prosti prodaji živila (izdelke panoge 127) po cenah, ki ustrezajo trgu, odvajajo tržni dobiček na te račune:

Račun 800611 — »Tržni dobiček od proste prodaje sladkorja«.

Račun 800711 — »Tržni dobiček od proste prodaje maščob«.

Račun 800811 — »Tržni dobiček od proste prodaje alkoholnih pijač«.

Račun 800911 — »Tržni dobiček od proste prodaje drugih živil«.

Na te račune trgovsko omrežje ne odvaja tržnega dobička.

Tržni dobiček, vplačan na vse spredaj navedene račune, se deli na proračunski del tržnega dobička in na regresni del tržnega dobička. Regresni del tržnega dobička se prazni na račun 800500 — »Splošni fond regresaa«.

Tržni dobiček, dosežen zaradi zvišanja potniških prometnih tarif in cen za komunalne in druge storitve.

Državna gospodarska podjetja, državni uradi in zavodi, ki dosegajo tržni dobiček zaradi zvišanja prometnih tarif, cen gostinskih storitev, cen za kinematografske vstopnice ter cen električni energiji in vodi za gospodinjstvo, vplačujejo tržni dobiček na račun 800047 — »Tržni dobiček od storitev«. Zasebniki, ki dosegajo tržni dobiček zaradi zvišanja cen storitev, pa vplačujejo tržni dobiček na računa 800437 ali 800537.

Tržni dobiček, vplačan na račun 800047, se ne deli na proračunski in regresni del, temveč se v celoti prazni na račun 800500 — »Splošni fond regresaa«.

Tržni dobiček gostinstva.

Državna gostinska podjetja vplačujejo tržni dobiček na te račune:

Račun 01-800039 — »Tržni dobiček državnih gostinskih podjetij v gospodarski upravi zveznih organov«.

Račun 801039 — »Tržni dobiček državnih gostinskih podjetij v gospodarski upravi republiških organov«.

Račun 804039 — »Tržni dobiček državnih gostinskih podjetij v gospodarski upravi okrajnih in krajevnih ljudskih odborov«.

Račun 805039 — »Tržni dobiček državnih gostinskih podjetij v gospodarski upravi organov mestnih (rajonskih) ljudskih odborov«.

Tržni dobiček od investicijskega gradbenega materiala.

Proizvajalci gradbenega materiala in postranski obrati izvajalce gradbenih del, ki proizvajajo gradbeni material, vplačujejo tržni dobiček pri Državni investicijski banki na račun 1000 — 676.

Če pa proizvajalci gradbenega materiala prodajajo gradbeni material trgovskemu omrežju za široko potrošnje, vplačujejo tržni dobiček pri Narodni banki na račune 800037, 800137, 800437 in 800537.

Tržni dobiček, vplačan na račun 1000—676, se ne deli na proračunski in regresni del.

Razlike pri cenah reprodukcijskega materiala.

Razlike pri cenah od reprodukcijskega materiala, ki se dobavlja lokalnim gospodarskim podjetjem, se vplačujejo na te račune:

Račun 800438 — »Razlike pri cenah reprodukcijskega materiala podjetij v gospodarski upravi organov okrajnih ali krajevnih ljudskih odborov«.

Račun 800538 — »Razlike pri cenah reprodukcijskega materiala podjetij v gospodarski upravi mestnih (rajonskih) ljudskih odborov«.

Zneski, vplačani na ta dva računa, se delijo na proračunski del tržnega dobička, t. j. del tržnega dobička, ki gre v proračune posameznih organov oblasti, in na regresni del tržnega dobička, ki se prazni na račun 800500 — »Splošni fond regresaa«.

Razlike pri cenah od zalog.

Podjetja in prodajalne trgovskega omrežja na drobno in na delelo so morala v dneh od 12. do 14. 1. 1951 napraviti inventuro blaga široke potrošnje, ugotoviti razliko pri ceni in jo vplačati kot tržni dobiček na račun 800048 — »Tržni dobiček od zalog blaga široke potrošnje, v trgovini«.

Proizvajalna podjetja lokalnega gospodarstva so morala po stanju na dan 1. I. 1951, državni obrtni obrati, obrtni obrati družbenih organizacij, obrtniških združenj in zasebnikov pa po stanju na dan 5. XII. 1951 ugotoviti zaloge reprodukcijskega materiala, obračunati razliko pri ceni in jo vplačati na račun 800148 — »Tržni dobiček od zalog reprodukcijskega materiala v lokalnem gospodarstvu«.

Grafična podjetja in založbe ter drugi izdajatelji so morali na dan 25. IV. 1951 ugotoviti zaloge papirja, kartona, lepenke in papirnih izdelkov, obračunati razliko med nabavno in prodajno ceno in jo vplačati na račun 800238 — »Tržni dobiček od zalog materiala pri založbah in grafičnih podjetjih«.

Proizvajalna podjetja in prodajalne trgovskega omrežja na drobno in na debelo so morale po stanju na dan 10. IX. 1951 ugotoviti zaloge tistih industrijskih živil, ki so bila izročena v prosto prodajo po cenah, ki ustrezajo trgu in ki so do tedaj bila namenjena samo za prodajo potrošnikom zagotovljene preskrbe, izračunati razliko med prosto prodajno in prejšnjo nabavno ceno in jo vplačati na račun 800248 — »Tržni dobiček od zalog živil v trgovskem omrežju«.

Račun razlike pri ceni od zalog delovnih oblek in obutve.

Podjetja, ki so imela na dan 25. VII. 1951 na zalogi gotove kolčine delovnih oblek in obutve, nabavljenih po nižjih enotnih cenah, so morala opraviti popis teh zalog in obračunano razliko med nižjo enotno ceno in ceno, po kateri so proizvajalna podjetja prodajala na prostem trgu, vplačati na račun 800348 — »Tržni dobiček od zalog delovne obleke in obutve pri podjetjih in ustanovah na dan 25. VII. 1951«.

Vsi zneski, vplačani na naslov razlik pri ceni kot tržni dobiček od zalog na spredaj navedene račune, se ne delijo na proračunski in regresni del, temveč se v celoti prazni na račun 800500 — »Splošni fond regresaa«.

Razlike pri prosto formiranih cenah v trgovini.

Državna trgovska podjetja na drobno in trgovska podjetja družbenih organizacij na drobno, ki so v letu 1950 dosegla pri prodaji blaga široke potrošnje po cenah v prosti

prodaji pozitivne razlike pri cenah, so morala v petih dneh po prejemu odobrenega zaključnega računa za leto 1950 vplačati 98% izkazanega pozitivnega salda na račun 800012 — »Razlika pri prosto formiranih cenah v trgovini za leto 1950«. Prav tako so morala državna trgovska podjetja in trgovska podjetja družbenih organizacij 78% pozitivnega salda, izkazanega na dan 31. V. 1951 na račun razlik pri ceni blaga v trgovini, vplačati na račun 800112 — »Razlika pri prosto formiranih cenah v trgovini za leto 1951«.

Zneski, vplačani na ta dva računa, se delijo na proračunski in regresni del tržnega dobička.

Razlike pri ceni kruha v prosti prodaji.

Pekarne, ki prodajajo kruh v prosti prodaji, ali ga dobavljajo posebnim prodajalnam po prostih prodajnih cenah, vplačujejo razliko med znižano ceno in ceno kruha v prosti prodaji na račun 800912. Tudi ta razlika ima značaj tržnega dobička in se deli na proračunski in regresni del.

Razlike pri ceni blaga v trgovini.

Podjetja trgovskega omrežja, ki nabavljajo blago široke potrošnje v prosti prodaji po prostih prodajnih cenah in določijo za tako blago prodajno ceno, ki je višja od nabavne cene, morajo razliko med nabavno ceno in prosto prodajno ceno vplačati pri podružnici Narodne banke na svoj poseben račun razlik pri ceni blaga v trgovini. Sredstva iz tega računa služijo podjetju za kritje negativnih razlik, ki nastanejo pri podjetju zaradi znižanja določenih prodajnih cen. Negativne razlike se lahko krijejo samo do višine pozitivnega salda.

A. S.

POSLOVANJE UPRAV (ODSEKOV) ZA CENE IN IZVAJANJE PREDPISOV O TAKSAH

Z uredbo o spremembah in dopolnitvah taksnih tarif, ki je bila objavljena v Uradnem listu FLRJ št. 49 z dne 31. X. 1951, so povišane vse tarife taksnega zakona.

Z isto uredbo se ukinjajo, z veljavnostjo od 1. I. 1952 dalje, vse taksne oprostive državnih podjetij, kmečkih delovnih zadrug, vseh drugih zadrug in njihovih zvez in podjetij družbenih organizacij ter so ta s 1. I. 1952 glede plačevanja taks popolnoma izenačena z zasebniki oziroma z zasebnimi podjetji.

Od 1. I. 1952 dalje mora biti torej vsaka pismena vloga, naslovljena na državni organ (državni urad ali državno ustanovo), kolkovana s 30.— din, po tar. št. 1 taksnega zakona.

Najpogostnejši so primeri, da se z vlogo zahteva izdaja neke odločbe. Taki vlogi je treba priložiti kolkovino za 150.— din po tar. št. 7 taksnega zakona. Če se s pismeno vlogo zahteva izdaja potrdila, je treba vlogi priložiti kolek za 100.— din, po tar. št. 27. taksnega zakona. Če se s pismeno vlogo prosi le za neko pojasnilo ali sporočilo, zadostuje, da je vloga kolkovana samo s 30.— din, medtem ko za odgovor ni treba plačati nobene takse.

Kdor prejme od državnega organa odločbo, proti kateri se lahko pritoži, mora pritožbo kolkovati z 90.— din po tar. št. 5 taksnega zakona, za rešitev pritožbe pa ni treba plačati nobene takse.

Vlogam so pogosto priložene razne priloge. Vsaka priloga mora biti kolkovana s 25.— din po tar. št. 6 taksnega zakona, kolikor ni kolkovana že po neki drugi tarifi. (Primer: Nekdo prosi pri poverjeništvu za finance okrajnega ljudskega odbora za odložitve plačila davkov in priloži svoji prošnji s 100.— din kolkovano potrdilo krajevnega ljudskega odbora, da je imel bolezen in smrt v družini. Prošnja mora biti kolkovana s 30.— din, priloženih mora biti 150.— din v kolkih za odločbo, potrdila krajevnega ljudskega odbora pa ni treba kolkovati še s 25.— din, ker je priloga že kolkovana s 100.— din.

Vsaka vloga se lahko osebno izroči državnemu organu ali pa dostavi po pošti.

Vloge, ki jih stranke osebno prinesejo brez predpisanih taks, se ne smejo sprejemati.

Če pa stranka po pošti predloži netaksirano ali nedovoljno taksirano vlogo, za katero je po taksnem zakonu predpisana taksa, se mora stranka pismeno pozvati, da v 15 dneh po prejemu poziva dostavi predpisano takso v kolkih, z opozorilom, da se v nasprotnem primeru vloga ne bo obravnavala. Od stranke se mora obenem zahtevati, da dostavi z manjkajočimi kolkami še kolek za 50.— din za taksni opomin. Kolek za opomin se mora nalepiti in uničiti na strankini vlogi.

Če stranka ne pošlje v določenem roku zahtevanih kolkov, se vloga vložiti v spise (ad acta) s kratko pripombo, da se po spisu ne posluje, ker stranka ni dostavila takse niti na opomin.

Takse po zgoraj omenjenih tarifah taksnega zakona se redno ponavljajo pri dnevnem delu državnih organov, druge takse pa le v posameznih redkih primerih, zato jih ne omenjamo.

V zvezi s taksnim zakonom je treba sedaj pred koncem leta vedeti še, kako se plačuje taksa za overitev poslovnih knjig.

Vsa gospodarska podjetja in zadruge morajo predložiti poverjeništvu za finance okrajnega ljudskega odbora v potrditev in overitev vse poslovne knjige in kartotečne liste. Za overitev se plača taksa po tar. št. 34 taksnega zakona, in sicer 5.— din od vsakega lista knjige ali kartoteke; to pa za vse liste, ki se bodo uporabljali po 31. XII. 1951.

Ker je to za državna gospodarska podjetja in kmečke delovne zadruge novo, na to posebno opozarjamo. A. Ž.

ZARAČUNAVANJE ZAMUDNIH OBRESTI ZA VEČ ZNESKOV HKRATI

Prihodnje leto preidemo na novi finančni sistem. V ta namen je bilo izdanih že več gospodarskih ukrepov, mnogi pa se še pripravljajo. Značilnost novega finančnega sistema je tudi komercializacija našega trgovskega poslovanja. Naša trgovina je že zelo zapustila distributerstvo, ki je oviralo prost razvoj trgovine. Trgovina prehaja na novo, prožnejšo osnovo z glavnim smotrom, zadovoljiti potrošnika po okusu in po potrebah.

Komercializacija našega trgovskega poslovanja pa bo nujno zahtevala, da bodo bodisi proizvajalna, bodisi trgovska podjetja zaračunavala svojim dolžnikom zamudne obresti, če ta trenutno ne bodo imela na razpolago denarnih sredstev za plačilo.

Skoraj vsi računi dobaviteljev so opremljeni s klavzulo, da je treba račun poravnati v določenem roku po prejemu računa, ker bodo sicer zaračunane zamudne obresti. Zato nameravam v tem članku s praktičnimi primeri prikazati tehnični izračun zamudnih obresti v primerih, kadar se zaračunavajo zamudne obresti enemu dolžniku za več zneskov hkrati, ker je to pogosten primer v trgovskem poslovanju.

Predvsem nam mora biti jasno tole:

- kako se računajo obresti,
- kaj je obrestni divizor in
- kaj je obrestno število.

Znano je, da se obresti računajo po tem obrazcu:

$$\text{Obresti} = \frac{\text{Glavnica} \times \text{procent}}{100}$$

Za dneve zaračunavamo obresti po obrazcu:

$$\text{Obresti} = \frac{\text{Glavnica} \times \text{procent} \times \text{dnevi}}{360 \times 100} \quad \text{ali krajše}$$

$$\text{Obresti} = \frac{\text{Glavnica} \times \text{dnevi}}{\text{obrestni divizor}}$$

Obrestni divizor dobimo, če dneve leta pomnožimo s 100 ter delimo s procentom, pri čemer moramo upoštevati, da ima

leto 360 dni. Na primer $\frac{360 \times 100}{5} = 7200$. Za 5% obresti divizor $\frac{360 \times 100}{5} = 7200$

Primer: Koliko znašajo 5% zamudne obresti za dolg 10.000.— din, ki bi ga morali plačati 15. decembra, a smo ga plačali šele 26. decembra?

Zamudne obresti moramo plačati v našem primeru za 11 dni po obrazcu:

$$\text{Obresti} = \frac{\text{Glavnica} \times \text{dnevi}}{\text{obrestni divizor}} = \frac{10.000 \times 11}{7.200} = 15,28 \text{ din}$$

Obrestno število dobimo, če glavnico okrajšamo s 100 in pomnožimo s številom dni. Iz obrestnega števila pa dobimo obresti, če obrestno število delimo s stotim delom obrestnega divizorja. Obrestni divizor, deljeno s 100, se imenuje obrestni ključ. Za več zneskov hkrati izračunamo najhitreje obresti tako, da izračunamo obrestna števila za posamezne zneske ter vsoto teh števil delimo z obrestnim ključem. Ta način zaračunavanja obresti ni nič drugega kakor seštevanje istovimenskih ulomkov.

Računanje je zelo preprosto in ga bomo lahko razumeli na temelju primeru: Trgovsko podjetje »Kurivo« je dobavilo »Ljudski restavraciji« drva za kurjavo. Račune je bilo treba poravnati v roku 3 dni po prejemu računa. »Ljudska restavracija« pa je vse račune poravnala po preteku določenega plačilnega roka. Prvi račun za vsoto 12.000.— din je bil

izdan 29. XI. 1951 in plačan, namesto 1. XII. 1951, šele 9. XII. 1951. Drugi račun v znesku 14.500.— din je bil izdan 7. XII. 1951 ter ga je bilo treba plačati 10. XII. 1951, poravnani pa je bil šele 22. XII. 1951. Tretji račun v znesku 9.500.— din je bil izdan 17. XII. 1951 in plačan, namesto 20. XII. 1951, šele 30. XII. 1951. Pri prvem računu moramo plačati zamudne obresti za 9 dni, pri drugem za 12 dni in pri tretjem za 10 dni.

Zamudne obresti za vse tri račune izračunamo po obrazcu

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Glavnica}^1 (\text{okrajšano s } 100) \times \text{dnevi}^1}{\text{obrestni divizor (deljeno s } 100)} + \\ & + \frac{\text{Glavnica}^2 (\text{okrajšano s } 100) \times \text{dnevi}^2}{\text{obrestni divizor (deljeno s } 100)} + \\ & + \frac{\text{Glavnica}^3 (\text{okrajšano s } 100) \times \text{dnevi}^3}{\text{obrestni divizor (deljeno s } 100)} \end{aligned}$$

Če pomnožimo glavnico z dnevi dobimo v vsakem ulomku obrestna števila, imenovalce pa ostane.

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Obrestno število}^1}{\text{obrestni divizor (:100)}} + \frac{\text{Obrestno število}^2}{\text{obrestni divizor (:100)}} + \\ & + \frac{\text{Obrestno število}^3}{\text{obrestni divizor (:100)}} = \\ & = \frac{\text{Obrestno število}^1 + \text{Obrestno število}^2 + \text{Obrestno število}^3}{\text{obrestni divizor (:100)}} \end{aligned}$$

V našem primeru

$$\frac{120 \times 9}{7200 : 100} + \frac{145 \times 12}{7200 : 100} + \frac{95 \times 10}{7200 : 100} =$$

Zap. št.	Račun		Dolžnik	Znesek računa	Dan zapadlosti računa	Dan plačanja		Datum opomina			Stroški opomina			Zamudne obresti	Opomba
	Številka	Datum				po banki	po blagajni	prvega	dr drugega	tretjega	prvega	dr drugega	tretjega		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Seveda je to samo praktičen primer. Podjetja pa lahko glede na svoje posebne potrebe sestavijo to knjigo tudi dru-

$$= \frac{1080 + 1740 + 950}{72} = \frac{3770}{72} = 52.36 \text{ din}$$

Dolžniku bo podjetje poslalo račun za zamudne obresti, ki bo sestavljen takole:

Datum računa	Številka računa	Znesek din	Plačilo zapade	Račun plačan	Število dni zamudnih obresti	Obrestna števila
29. XI. 1951	121	12.000	1. XII. 1951	9. XII. 1951	9	1.080
7. XII. 1951	167	14.500	10. XII. 1951	22. XII. 1951	12	1.740
17. XII. 1951	204	9.500	20. XII. 1951	30. XII. 1951	10	950
						3.770

$$3.770 : 72 = 52.36$$

Zaradi pravilnega zaračunavanja zamudnih obresti je priporočljivo, da vsako podjetje vodi posebno fakturno knjigo, ki omogoča evidenco nad izdanimi, plačanimi in neplačanimi računi. Kajti podjetje — dobavitelj bo zaračunavalo zamudne obresti za vse račune, ki bodo plačani po določenem roku. Taka evidenčna fakturna knjiga naj ima rubrike za te podatke: datum in številko računa, naslov dolžnika, fakturni znesek, dan zapadlosti računa, dan plačanja, datum opomina, stroški opomina, zamudne obresti, opomba.

Ker pa se računi lahko poravnajo preko banke ali pa v gotovini pri blagajni podjetja, se lahko vodi za vse izdane račune ena sama evidenčna fakturna knjiga. Razpredelnica te evidenčne knjige bi bila tale:

gače. Glavno j., da imajo natančen pregled o plačanju izdanih faktur. — b — c

Vprašanja in odgovori

Vprašanje odseka za cene pri Poverjeništvu za finance okrajnega ljudskega odbora v Kamniku.

Vprašanje:

Kako se plača davek od prometa proizvodov od sušenih izdelkov iz moke (testenin)?

Odgovor:

1. Podjetja, ki obračunavajo in vplačujejo davek po tarifi davka od prometa proizvodov (Uradni list FLRJ št. 13 z dne 22. II. 1950), plačajo od prometa s testeninami davek po št. 453 tarife, t. j. 10% od proizvajalčeve prodajne cene.

Podjetja, ki obračunavajo in plačujejo davek po tarifi enotnega davka od prometa proizvodov lokalne proizvodnje (Uradni list FLRJ, št. 10 z dne 2. II. 1949 in št. 55 z dne 29. III. 1951), plačajo davek od prometa tega blaga po stopnji iz 3. točke I. opombe k tar. št. 13, t. j. 8%. Davčna osnova je planska lastna cena in določeni planski dobiček.

2. Če podjetje izdelava testenine iz naročnikovega materiala, naročnik pa je trgovsko podjetje, ki bo testenine prodalo naprej, velja za davčnega zavezanca naročnik, ki mora plačati davek po tar. št. 453 oziroma št. 13/I—3 od davčne osnove, kakor je navedeno pod 1. Podjetje, ki je izdelalo testenine, pa mora plačati davek od opravljene storitve oziroma od zato prejetega plačila po št. 12 tarife B oziroma po št. 17 enotne tarife.

3. Če podjetje izdelava testenine iz naročnikovega materiala, naročnik pa je potrošnik, (t. j. testenine bo potrošnik sam uporabil in jih ne bo dalje prodajal v nespremenjenem stanju) mora podjetje, ki je testenine izdelalo, plačati davek od izdelkov po tar. št. 453 oziroma št. 13/I—3 in od davčne osnove, kakor je navedeno pod 1 ter tudi davek od opravljene storitve po št. 12 B tarife oziroma št. 17 enotne tarife.